TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI
Sayı : 20920
Tarih : 2.11.2026

10/4927

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Türkiye'de genç kadın işsizliğinin, kadınların güvenceli çalışma ve ekonomik bağımsızlık haklarını kullanmalarının önündeki engellerin, eğitimden istihdama geçişte yaşanan sorunların, kayıt dışı ve güvencesiz çalışmanın, ücretsiz ev içi emek ve bakım sorumluluklarının, bölgesel eşitsizliklerin ve mevcut istihdam politikalarının sonuçlarının araştırılması, kadınların eşit ve özgür bir yaşam kurabilmelerini sağlayacak yasal ve kamusal politikaların belirlenmesi amacıyla Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 104'üncü ve 105'inci maddeleri uyarınca Meclis araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Serhat EREN

Diyarbakır Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de genç kadınların çalışma yaşamına katılımı, ekonomik ve toplumsal eşitsizliklerin en belirgin biçimde görüldüğü alanlardan biridir. Genç kadınlar eğitimlerini tamamlasalar dahi iş bulma, güvenceli koşullarda çalışma, düzenli gelir elde etme ve ekonomik bağımsızlıklarını kazanma konusunda ciddi engellerle karşılaşmaktadır. İşsizlik, düşük ücretler, kayıt dışı çalışma ve kadınların omuzlarına yüklenen ücretsiz bakım emeği, bu eşitsizlikleri derinleştirmektedir.

Türkiye İstatistik Kurumunun (TÜİK) 2025 yılı verilerine göre, 15–24 yaş grubunda işsizlik oranı genç erkeklerde yüzde 11,7 iken genç kadınlarda yüzde 22,1'dir. Aynı yaş grubunda genç kadınların istihdam oranı yüzde 26,7, genç erkeklerin ise yüzde 53'tür. Genç kadınların işsizlik oranının erkeklerin yaklaşık iki katına ulaşması ve istihdam oranlarının erkeklerin yarısı düzeyinde kalması, çalışma yaşamındaki eşitsizliğin boyutlarını ortaya koymaktadır.

Sorunun bir diğer boyutunu ne eğitimde ne istihdamda bulunan genç kadınlar oluşturmaktadır. TÜİK verilerine göre 2025 yılında 15–24 yaş grubundaki genç kadınların yüzde 30,9'u ne eğitimde ne istihdamda bulunmaktadır. Genç erkeklerde bu oran yüzde 16,3'tür. Bu kadınların bir bölümü iş bulamadığı, bir bölümü eğitimini sürdüremediği, bir bölümü ise ev içi işler ve bakım sorumlulukları nedeniyle ücretli çalışma yaşamına katılamamaktadır. Dolayısıyla genç kadınların karşılaştıkları sorunların işsizlik oranlarıyla birlikte eğitim, bakım emeği ve çalışma hakkı açısından da değerlendirilmesi gerekmektedir.

Kadınların çalışma yaşamındaki eşitsiz konumunun temel nedenlerinden biri, ücretsiz ev içi emek ve bakım sorumluluklarının büyük ölçüde kadınlara bırakılmasıdır. TÜİK'in 2025 yılı Zaman Kullanım Araştırmasına göre, 15 yaş ve üzerindeki kadınlar hanehalkı ve aile bakımına günde ortalama 4 saat 3 dakika, erkekler ise 58 dakika ayırmaktadır. Çocukların, yaşlıların, hastaların ve engelli bireylerin bakımının ağırlıklı olarak kadınların omuzlarında olması, kadınların eğitimlerini sürdürmelerini, çalışmak istedikleri işlerde yer almalarını ve kendi gelirlerini elde etmelerini güçleştirmektedir. Ücretsiz ev içi emeğin toplumsal değeri tanınmalı, bakım hizmetleri kamusal sorumluluk temelinde örgütlenmelidir.

Bölgesel eşitsizlikler de kadınların çalışma hakkını kullanmasını doğrudan etkilemektedir. TÜİK'in 2024 yılı bölgesel verilerine göre, kadın istihdam oranı TR61 (Antalya, Isparta, Burdur) bölgesinde yüzde 39,3 iken TRB2 (Van, Muş, Bitlis, Hakkâri) bölgesinde yüzde 20,9'a düşmektedir. Bu fark, kadınların güvenceli iş olanaklarına erişimlerinin yaşadıkları bölgeye göre önemli ölçüde değiştiğini göstermektedir.

Diyarbakır ve Şanlıurfa'yı kapsayan TRC2 bölgesinde de genç kadınların eğitimden çalışma yaşamına geçişte karşılaştıkları engellerin ayrıntılı biçimde araştırılması gerekmektedir. Bölgedeki istihdam olanaklarının sınırlılığı, kayıt dışı çalışma, ücretsiz aile işçiliği, yoksulluk, ulaşım ve bakım hizmetlerine erişim gibi sorunlar birlikte ele alınmalıdır. Diyarbakır'da genç kadınların işsizlik ve istihdam durumunu ortaya koyan yaş ve cinsiyet kırılımlı verilerin kamuoyuna yeterli ayrıntıda sunulmaması da sorunun boyutlarının belirlenmesini güçleştirmektedir.

Genç kadınların yaşadıkları eşitsizlikler, ekonomik koşullarına, engellilik durumlarına, göç deneyimlerine ve yaşadıkları bölgeye göre farklılaşmaktadır. Özellikle Kürt kadınların anadillerinde eğitim, mesleki eğitim ve kamusal hizmetlere erişimde karşılaştıkları engellerin ve çalışma yaşamındaki ayrımcılıkların araştırılması önem taşımaktadır. Kadınların eğitim ve çalışma haklarını özgürce kullanabilmeleri için bu eşitsizlikleri gözeten kamusal politikaların geliştirilmesi gerekmektedir.

Genç kadınların iş bulabilmesi kadar hangi koşullarda çalıştıkları da önemlidir. Düşük ücretler, sigortasız ve güvencesiz çalışma, işe alımda ve ücretlendirmede ayrımcılık, işyerinde taciz ve şiddet, kadınların çalışma yaşamındaki haklarını doğrudan etkilemektedir. Ekonomik güvencesizlik, kadınların maruz kaldıkları ayrımcılığa ve şiddete karşı hak aramalarını da güçleştirebilmektedir. Bu nedenle güvenceli istihdamın yanı sıra sendikal örgütlenme hakkının, kadınların sendikal karar mekanizmalarında eşit temsilinin ve işyerinde şiddete karşı koruyucu mekanizmaların güçlendirilmesi gerekmektedir.

Kadınlara yönelik istihdam politikaları değerlendirilirken açılan kursların ve işe yerleştirilen kadınların sayısının yanında, çalışma koşullarına, ücretlere, sosyal güvenceye ve istihdamın sürekliliğine de bakılmalıdır. İŞKUR ve diğer kamu kurumları tarafından yürütülen programların kadınların yaşamında kalıcı bir iyileşme sağlayıp sağlamadığı araştırılmalıdır. Kadınların güvenceli istihdama erişimi, eşit işe eşit ücret, ücretsiz ve nitelikli kamusal bakım hizmetleri ile örgütlenme hakkı, istihdam politikalarının temel unsurları olmalıdır.

Genç kadınların eğitimlerini sürdürebilmeleri, istedikleri işlerde güvenceli koşullarda çalışabilmeleri, kendi gelirlerini elde edebilmeleri ve yaşamlarına ilişkin kararları özgürce verebilmeleri temel haklarıdır. İşsizlik, yoksulluk, ayrımcılık ve kadınların omuzlarına yüklenen bakım sorumlulukları bu hakların kullanılmasını güçleştirmektedir. Bu engellerin ortadan kaldırılması, kadınların ekonomik bağımsızlığının güçlendirilmesi ve eşit koşullarda çalışma yaşamına katılabilmeleri kamusal sorumluluk gerektirmektedir.

Bu nedenlerle genç kadın işsizliğinin, güvencesiz ve kayıt dışı çalışmanın, ücretsiz bakım emeğinin, bölgesel eşitsizliklerin ve mevcut istihdam politikalarının sonuçlarının bütün yönleriyle araştırılması, genç kadınların çalışma, sosyal güvenlik, örgütlenme ve ekonomik bağımsızlık haklarını güçlendirecek yasal ve idari düzenlemelerin belirlenmesi amacıyla Meclis araştırması açılması gerekmektedir.

1	SÜMEYYE BOZ ÇAKI	MUŞ	
2	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
3			
4	DİLAN KUNT AYAN	ŞANLIURFA	
5	GÜLCAN KAÇMAZ SAYYİĞİT	VAN	
6	NEVROZ UYSAL ASLAN	ŞIRNAK	
7	ÖMER FARUK GERGERLİOĞLU	KOCAELİ	
8	ADALET KAYA	DİYARBAKIR	
9	VEZİR COŞKUN PARLAK	HAKKARİ	
10	ALİ BOZAN	MERSİN	
11	SALİHE AYDENİZ	MARDİN	
12	GÜLDEREN VARLI	VAN	
13	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
14	BERDAN ÖZTÜRK	DİYARBAKIR	
15	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
16	CENGİZ ÇİÇEK	İSTANBUL	
17	MEHMET KAMAÇ	DİYARBAKIR	
18	SABAHAT ERDOĞAN SARITAŞ	SİİRT	
19	GEORGE ASLAN	MARDİN	
20	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	